

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר ישישכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת מטות תש"פ / מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה

ראשי המטות

בפרשתנו מקבלים נשיאי השבטים - 'ראשי המטות' את הכבוד להיות שותפים להעברת הציווי של פרשת נדרים ושבועות. בתחילת הפרשה נאמר וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רְאֵי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' וכתב על כך רש"י 'חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואחר כך לכל בני ישראל'.

מדוע דוקא כאן בלימוד הלכות אלו נמצאה ההזדמנות לחלוק כבוד לנשיאים?

בפרשה זו נמסרו המושגים 'נדר' ו'שבועה' המוכרים לכולנו פחות או יותר, כשבסיומם מונח העיקרון שדיבורו של אדם יכול לשאת חומר מיוחד, הוא יכול לאסור על עצמו דבר המותר – בנדר הנקבע בדיבור בעלמא ואם יחלל את דיבורו יעבור ב'לא יחל דברו'. או להשבע – שבועה הנותנת תוקף חמור ומיוחד לדיבור, הן בשבועה הבאה לאמת דברים המתייחסים לעבר (מושג המקובל במערכות רבות בעולם) או גם לחייב את עצמו ו / או למנוע את עצמו מהתנהגות מסויימת בעתיד.

דיבורו של אדם הוא קודש! דיבורו של אדם יכול ליצור מציאויות חדשות, לקדש חפץ או להקדיש אותו, לקדש אשה, להשבע ולחייב את עצמו במה שאמר או לאמת דברים ברמה מקסימלית.

את המסר הזה מתכבדים הנשיאים – ראשי המטות להעביר, מפני שאישיותם אמורה לשמש לו כדוגמה ומופת, זה עצמו הכבוד הגדול שהוענק להם לאמור – "אנחנו מאמינים שכאשר אתם תעבירו את הציווי הזה, את המסר הזה – יהיה לו תוקף ועוצמה של דוגמה אישית!"

פוליטיקה – אמנות ה'כאילו אמת'

זה מפתיע ונשמע כמעט מגוחך לציין את הנשיאים כדוגמה לאמיתות הדיבור. בימינו מסמל מנהיג פוליטי את המרחק הרב ביותר בין הצהרות לאמת, המשחק של פוליטיקאי הוא להמשיך לעורר אמון תוך כדי התנהלות של אי אמת (מוכר?).

הציפיה מפוליטיקאי לומר אמת היא רק ברמת הפרוטוקול, כולם יודעים שאמנות הפוליטיקה היא היכולת לומר את מה שרוצים לשמוע - 'פוליטיקלי קורקט'... וכמעט כל אדם שמידת האמת תופסת מקום כלשהו באישיותו אינו מחזיק מעמד בפוליטיקה.

לעומת זאת, בעולמה של היהדות ניתן לומר שהקריטריון הבסיסי להנהגה הוא 'איש אמת'. כך אמר יתרו למשה כשהציע לו לחפש שותפים להנהגת העם ולמערכת המשפט 'אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת ושונאי בצע' וכך ניתן לזהות במעקב אחר ההיסטוריה עד ימינו – מנהיג רוחני גם כזה העוסק בהנהגה פוליטית לא יכול בשום אופן להיכשל בסרך של שקר.

אמנות הדיבור – אמנות הדיבור

בתהלים פרק מז פסוק ד נאמר: וַיְדַבֵּר עַמִּים תְּהַתְּיֵנוּ וְלֹאֲמִים תִּתְּחַת רַגְלֵנוּ וְהַמּוֹבֵן (לדעת רוב הפרשנים) = ינהיג עמים תחת השפעתנו. השורש 'דבר' בלשון התנ"ך הוא גם לשון הנהגה, כך גם בלשון חז"ל 'דבר אחד לדור' (=מנהיג אחד לדור). וכמה נפלא הדבר שכאמור זהו אכן המבחן האמיתי של מנהיג

והמחוייבות הבולטת שלו לדוגמה אישית להיות דמות מופת באמנות הדיבור – לא ברטוריקה ודמגוגיה אלא באמינות הדיבור, בנקיות הדיבור, בשמירה על העוצמה הרוחנית שלו.

מנהיגי העולם עומדים לאחרונה מול מצבים מפתיעים וכמעט חסרי פתרון, הנגיף מכה בכל פינה ומפתיע כל יום מחדש. אולם כמעט תמיד, בארץ ובעולם – מתייצבים המנהיגים כל אחד בסגנונו ובשפתו בראוה וברהב – ומצהירים הצהרות... 'אומרים הרבה' ויודעים שהם יכולים לעשות רק מעט, מעט מאד.

הקוד ההתנהגותי אותו מעריכה התורה הוא 'אומרים מעט ועושים הרבה', מנהיג אמיתי לא משלה את הציבור ולא 'יוצא ידי חובה' בהצהרות, הוא יודע שדיבור הוא דבר מחייב – ואל לו להקדים הצהרות למה שהוא מסוגל לבצע.

רוח חיים אלוקית

התוקף והעוצמה של הדיבור נובעים גם מהמקור הרוחני שלו. על פי הפנימיות - הביטוי של האלוקות באדם הוא בכח הדיבור. רוח אלקים שבאדם היא זו שנותנת לו את העוצמה הרוחנית של הדיבור.

נכון, גם תוכי מדבר, גם מחשב מחקה דיבור אנושי, אבל אין לו את ה'חיות' ואת התקשורת הנפשית ומסתבר שיכולת ההשפעה שלו מצומצמת למדי, אולם מעבר לזאת בודאי שדיבור כזה לא יכול ליצור מציאות רוחנית, רק הדיבור האנושי של האדם שנברא בצלם אלקים 'ויפח באפיו נשמת חיים' הוא זה שיכול לפעול מציאות רוחנית.

מכאן גם קדושתו של הדיבור. מכאן החומר הרב של איסור לשון הרע, מעבר לפגיעה בזולת יש בכך עוול כאשר אדם משתמש בכח רוחני נשגב לרעה, ובעיקרון במידת האפשר אדם צריך לייקר את דיבורו ולא לבזבז אותו גם על הבלים... (כמובן שתקשורת בין אישית חיובית איננה בזבזו והיא ניצול חיובי של כח הדיבור).

ואי אפשר בלי הקורונה

כבר הזכרנו שמגיפה נקראת בדרך כלל בלשון תורה 'דִּבְרָה', מילה ששורשה הוא באותיות של ד-ב-ר כמו דיבור וכמו הנהגה הנקראת גם היא 'דבר' כאמור לעיל מנהיג נקרא דִּבְרָה.

הפגיעה במערכת הנשימה היא פגיעה במקום שבו בא לידי ביטוי 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' ושם גם נרמז הדיבור כפי שמפרש התרגום 'נפש חיה' רוח ממללא'.

הפגיעה הזו מסמלת חטא הפוגע בצלם אלקים שבאדם – כח הדיבור וכח הנשמה, ללמדך שהחטא אף הוא נגע ופגע במערכות הגבוהות של האדם.

כאמור לעיל כח הדיבור הינו כח אלקי הבא מצלם אלקים שבאדם אותו נפח הבורא בנשמת חייו, לא פלא אם כן שהפגיעה המגיפתית מקבילה ומידה כנגד מידה פוגעת בכח הנשימה שהוא מקור צורת אדם כצלם אלקים.

התיקון אם כן הוא ראשית בהימנעות מלשון הרע וכל חטאי הדיבור, ויחד עם זאת לשמור על עצמנו כצלם אלקים, ובמיוחד במידת האמת ובמידת החסד.

את nife וכל nife nife